

CKV-1 Klas 4/Onderwerp Film

1.- Projectieproces

Film bestaat uit een strook flexibel en transparant materiaal. Deze strook wordt met een bepaalde snelheid geprojecteerd op een lichtreflecterend scherm. Bij de projectie wordt de strook in afzonderlijke beelden ("frames") gesegmenteerd. De projectiesnelheid is sinds de introductie van de geluidsfilm gestandaardiseerd op 24 beelden ("frames") per seconde. In de periode van de stomme film werden verschillende opname- en projectiesnelheden gebruikt. Bij een projectiesnelheid van minder dan 8 beelden per seconde gaat de illusie van continuïteit in beweging verloren. Er worden dan afzonderlijke stilstaande beeldjes waargenomen. In vrijwel alle filmtheorieën wordt impliciet of expliciet ervan uitgegaan dat de filmstrook bestaat uit afzonderlijke beelden ("frames") die bij de projectie niet meer als zodanig zijn te onderscheiden en dat deze beelden van fotografische aard zijn in de zin van op lichtgevoelig materiaal (aanvankelijk nitraat, later celluloid) vastgelegde cameraregistraties (vergelijk het Amerikaanse begrip "moving pictures": de film als "bewegende fotografie").

2.- CAMERA (Zie ook www.groenewald.nl/ckv.htm)

Camera en montage vormen het technische gedeelte van de vormgeving van een film. Deze technische vormgeving heeft betrekking op de manier waarop iets gefilmd wordt. De camera is het instrument waarmee een filmmaker zijn verhaal filmt. De manier waarop de camera gebruikt wordt - bijvoorbeeld beweeglijk of juist statisch - is medebepalend voor hoe de film uiteindelijk bij de kijker overkomt. Film lijkt net als fotografie een objectieve weergave van de werkelijkheid te zijn.

Toch kan een filmcamera op veel verschillende manieren gebruikt worden en is film bij lange na niet zo objectief als het in eerste instantie lijkt. Bij het ontleden van een film kun je stellen dat de basiseenheid van een film een *shot* is.

Een shot is een opname, lang of kort, die zonder onderbrekingen is belicht en waarin geen cuts voorkomen.

Verschillende shots vormen samen een *scène*.

Een scène is een reeks shots die bij elkaar horen qua plaats, tijd en handeling.

Meerdere scènes worden op hun beurt weer verbonden in een *sequentie*, een basisonderdeel van het volledige verhaal.

Elke sequentie heeft, net als het volledige verhaal, een begin, een middenstuk en een einde, en is het beste te vergelijken met een hoofdstuk in een boek. Het vormt een eenheid, een soort dramatisch blok in het geheel. De sequenties worden met elkaar verbonden door het *verhaal*. Dat wil zeggen dat elke sequentie een bijdrage levert aan de algemene kennis van wat er in de film gebeurt.

Voor de opbouw van een scène kan een filmmaker per shot kiezen op wat voor manier hij de camera gebruikt voor wat hij filmt. Deze mogelijkheden leveren verschillende beelden op die op de kijker verschillende effecten kunnen hebben, bijvoorbeeld dreiging, onderdanigheid, spanning, identificatie.

Dit kan door het **camerastandpunt**. recht ergens voor, links of rechts, hoog of laag, dichtbij of veraf.

En door de **camerabeweging**. met het object mee (*dolly*), draaien om verticale as (*pan*), camera beweegt van hoog naar laag en vice versa (*crane*), kantelen om horizontale as (*tilt*), camera wordt merkbaar gedragen (*hand-held*); in- en uitzoomen enzovoorts.

Wat betreft camerastandpunt kan een filmmaker kiezen uit de volgende mogelijkheden:

- Extreme long shot, shot waarop de mens nauwelijks zichtbaar is. Wordt gebruikt om een overzicht te geven van een landschap of stad.
- long shot, shot waarbij het personage (van top tot teen) en de ruimte om hem heen goed zichtbaar is.
- Plan Américain, shot waarbij een personage vanaf de knie in beeld is.
- Medium shot, shot waarbij een personage vanaf de heup in beeld is.
- Medium close-up, shot waarbij een personage vanaf de borst in beeld is.
- Close-up, een shot van alleen het gezicht van een personage of in het algemeen: elke opname van dichtbij.
- Extreme close-up, shot dat slechts een detail van een object laat zien, bijvoorbeeld alleen een (heeldvullend) oog.
- Establishing shot, overzichtsshot, waarbij de onderlinge (ruimtelijke) verhoudingen tussen de belangrijkste personages, objecten en setting in beeld is.

3.- INVLOED CAMERAGEBRUIK.

In de Amerikaanse Hollywood-film staat het verhaal centraal. Dat verhaal is gefilmd met behulp van technische middelen als een camera, maar dat mag de kijker niet opvallen. Om de camera zo goed mogelijk te verbergen, worden scènes zorgvuldig opgebouwd, onder andere met behulp van variaties in camera-afstand en een onopvallende montage. Wanneer dergelijke ongeschreven regels van de Hollywood-cinema niet nageleefd worden, krijg je een heel ander soort film. De kijker moet voortdurend opletten om de beelden te kunnen plaatsen in het verhaal van de film. Lekker wegglijden in de film is er niet bij.

Voorbeeld 1:

In de film **Festen** (Thomas Vinterberg, Denemarken 1998) is de camera nadrukkelijk aanwezig. De cameraman draagt de camera op zijn schouder en je kunt hem als het ware rond zien lopen. Toch behoudt de camera, zoals bij de Hollywood-film, zijn functie als registrator van wat zich voor de camera afspeelt. Het grote verschil met de Hollywood-

fiim is dat hier de aandacht op het cameragebruik gericht wordt waardoor de aandacht van de kijker niet alleen bij het verhaal ligt.

Voorbeeld 2: Braking the waves

Bess McNeil, een nogal simpel, diepgelovig meisje dat leeft in een afgesloten zwarte-kousengemeente aan de onherbergzame Schotse kust, trouwt met de vreemdeling Jan. Jan werkt op een booreiland, vandaar dat hij Bess na enige tijd weer alleen moet laten. Zij is radeloos zonder haar man en vraagt God - ze placht tweegesprekken met Hem te voeren in een soort rollenspel: met hoog stemmetje vragend, met barse zware stem antwoordend - hem terug te laten keren. 'Weet je zeker dat je dat wilt?' vraagt Bess streng als God. 'Ja', antwoordt Bess timide als zichzelf. En inderdaad, Jan komt terug, alleen is hij verlamd na een ongeluk op het booreiland. Hoe nu verder? Bess vindt namelijk ook nog, dat zij schuldig is.

4.- De vertelstructuur van de film:

Bij de vertelstructuur wordt er gekeken naar de informatieverdeling tussen het personage en het publiek. Deze verdeling is namelijk van invloed op de mate en de vorm van identificatie van de toeschouwer met een personage en daarmee op de beleving van de toeschouwer.

suspense plot

de toeschouwer weet méér dan het personage

surprise plot

de toeschouwer weet mínder dan het personage

mystery plot

de toeschouwer weet evenvéél als het personage